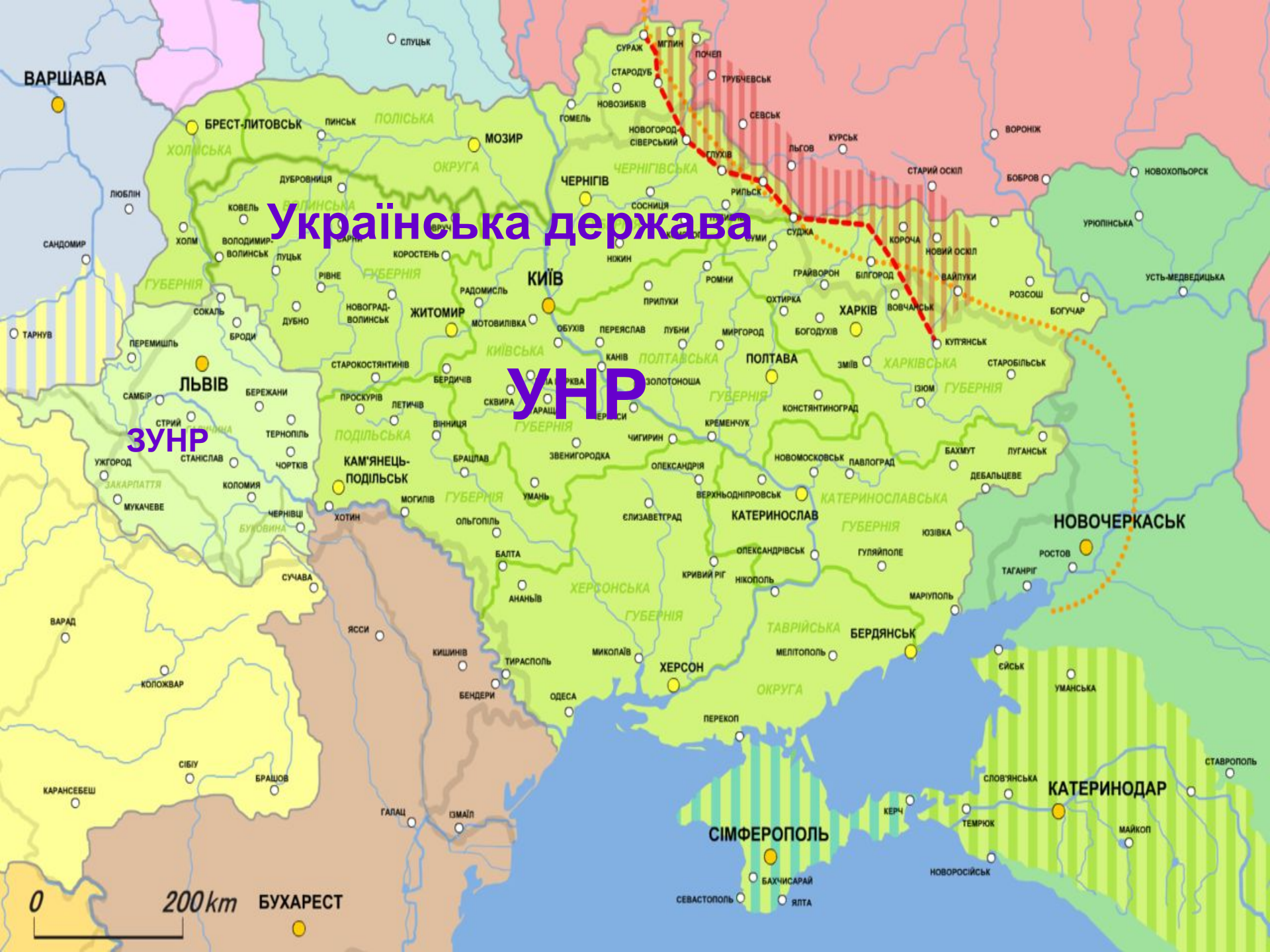

Україна у боротьбі за
збереження державної
незалежності

ДИРЕКТОРІЯ УНР

ВАРШАВА

БРЕСТ-ЛИТОВСЬК

МОЗИР

ЧЕРНІГІВ

КИЇВ

УНР

ЛЬВІВ

ЗУНР

НОВОЧЕРКАСЬК

СІМФЕРОПОЛЬ

КАТЕРИНОДАР

0 200km БУХАРЕСТ

Український Національний союз
18 вересня 1818 р. Володимир Винниченко

ний союз

18 вересня 1818 р. Володимир Винниченко

УНС-

координаційний
осередок українських
політичних партій і
громадських
організацій.

УПСР

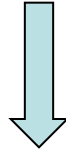
УСДРП

Учительська Спілка, Правниче Товариство,
Союз Залізничників, Селянська Спілка
Лікарська Спілка, централь «Просвіти» та ін.

УПСФ

УПСС

УНС

Директорія-

- верховний орган для керівництва повстанням проти Гетьманату, альтернативний орган влади в Україні,
    - найвищий орган державної влади відродженої Української Народної Республіки.
- діяв з 14 листопада 1918 року до 10 листопада 1920 року.

КЕРІВНИКИ ДИРЕКТОРІЇ

УСДРП

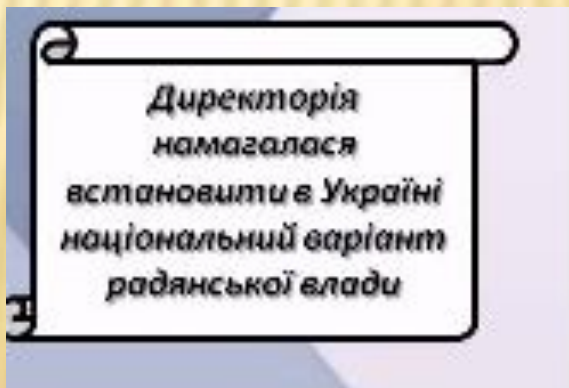
УПСР ← Федір Швець (у центрі), Андрій
Макаренко та Симон Петлюра в
Кам'янці-Подільському. 1919 рік

↓
УСДРП

В. Винниченко

УСДРП

Директорія
намагалася
встановити в Україні
національний варіант
радянської влади

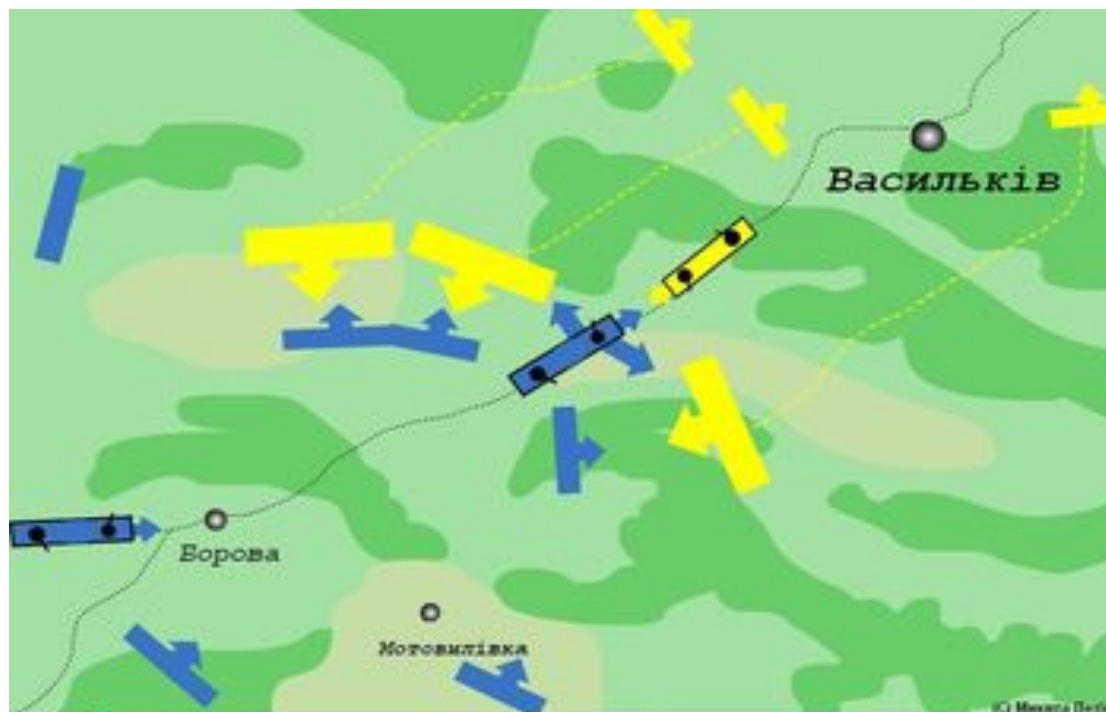

Андрієвський
Опанас (Панас) Михайлович

УПСС

Бій під Мотовилівкою

- відбувся 18 листопада 1918 року між військами Директорії та гетьмана Скоропадського. Бій не був великим. Після перемоги у Мотовилівських лісах війська Директорії УНР розпочали наступ на Київ і після вуличних боїв зайняли його. У день заняття Києва військами Директорії, 14 грудня, гетьман Павло Скоропадський зрікся влади.

Січові
стрільці

- Війська Директорії

- Війська Гетьманату

Сердюцька
дивізія

Проголошення декларацій Директорії

19 грудня відбувся урочистий в'їзд Директорії в Київ.

26 грудня було проголошено відновлення УНР.

Директорія (найвища влада)

**Місцеві органи
влади**

**Трудовий конгрес
(законодавчий орган)**

**Трудові ради селян,
робітників та «трудової
інтелігенції»**

**Рада Народних
міністрів
(виконавчий орган)**

Скликаний
з метою
визначення
форми
державного
правління.
Проходив
у Києві 22-28
січня 1919р

СУДОВА СИСТЕМА

Генеральний суд

Повітові суди

Міські суди

Дільничі суди

Аграрна реформа

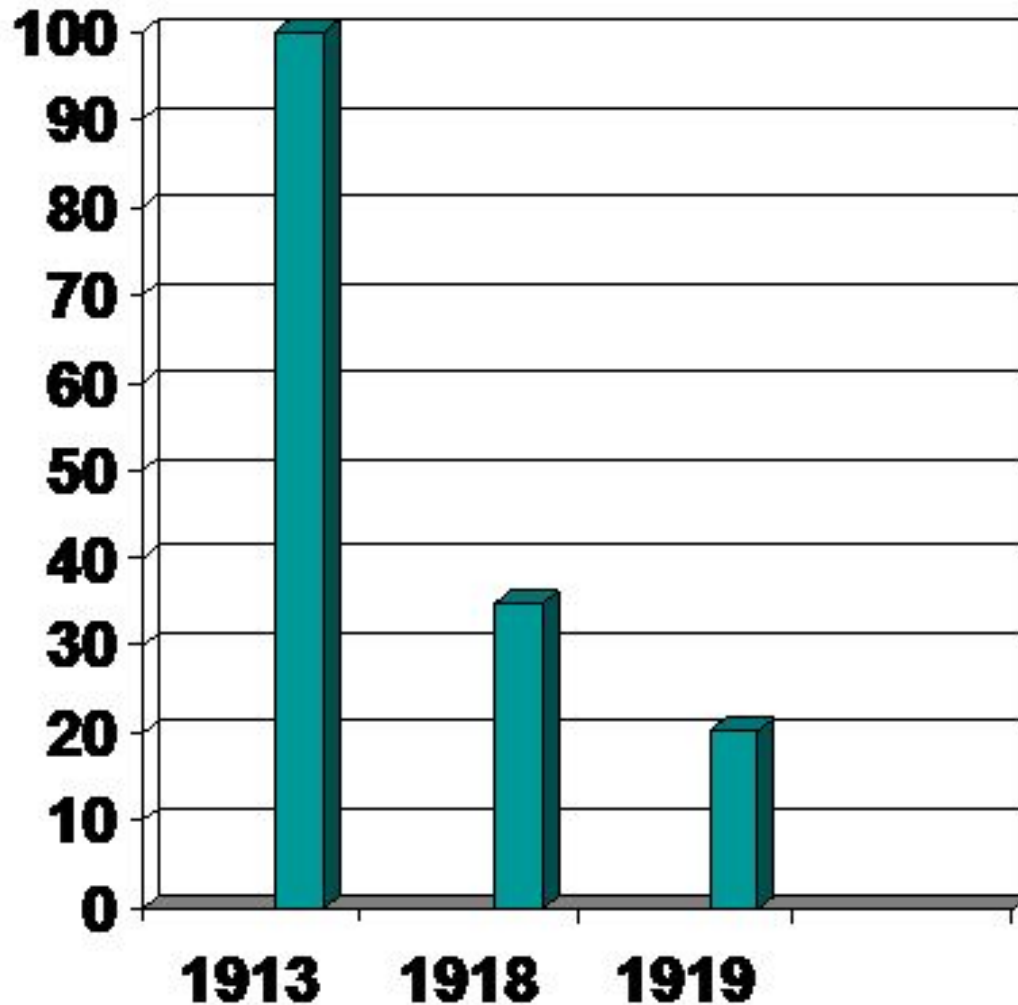
- 26 грудня 1918 року Директорія видала Декларацію, з прийняттям якої почалася аграрна реформа.
- Директорія УНР заявила про намір експропріювати державні, церковні та великі приватні землеволодіння для перерозподілу їх серед селян.
- Було задекларовано про вилучення землі у поміщиків без викупу.

Але...

- ...щоб заспокоїти поміщиків, їм було обіцяно: компенсацію затрат;
- ... оголошено про недоторканність земель промислових підприємств і цукрових заводів;
- ...земельний закон Директорії, виданий 8 січня 1919 року, згідно з яким земля залишалася у власності держави;
- ... реалізація земельного закону Директорії могла бути здійснена лише на дуже обмеженій території України, оскільки на більшості території республіки велася війна з більшовиками, Денікіним і Польщею. Більшовики закликали селянство забирати землю в свої руки негайно, бо, мовляв, Директорія передасть землю «куркулям».

Економічна ситуація

Залізо-рудна і марганцева промисловість, вугільна, машинобудівна, цукрова, харчова промисловість.

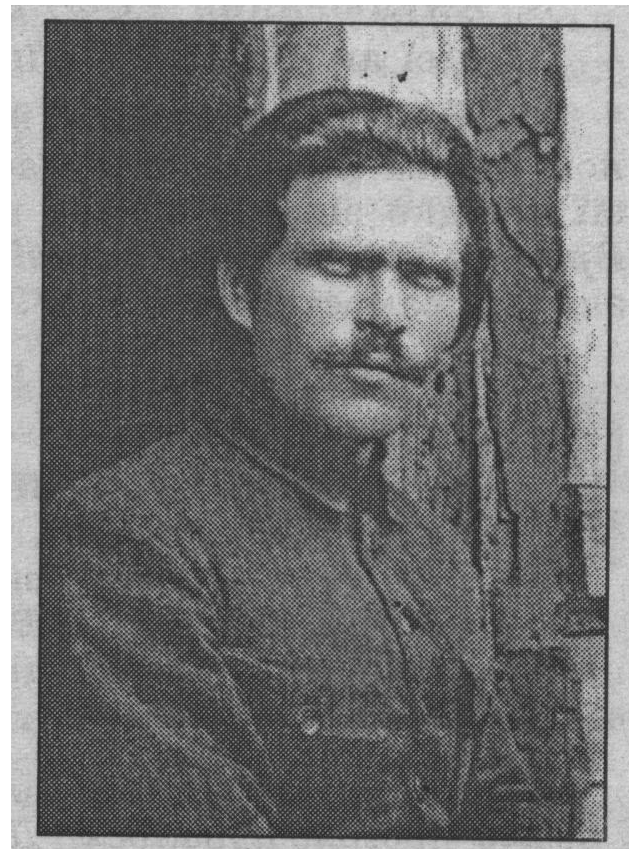

ДИРЕКТОРІЯ УНР

- **Отаманщина**

В умовах послаблення контролю Директорії над Україною, розгортається отаманщина – **панування місцевих військових командирів над значними територіями.**

Посилення влади окремих отаманів (Махна, Зеленого) призводить до поглиблення анархії в країні, з чим Директорія хоч і намагалась боротися, але не змогла справитися.

Н. Махно

Отаманщина

- Отаман Зелений (Данило Терпило) став главою *“Придніпровської республіки”* під контролем якої були Київський, Сквирський, Таращанський, Васильківський та інші повіти, а згодом і частина Полтавщини.

- У січні 1919 р. заявив його устримлення розійшлися з політикою Директорії і він вступає з нею в конфронтацію.
- Співпрацює з червоними, проте після спроби більшовиків реформувати загони Зеленого на зразок Червоної Армії, змінює рішення.
- У жовтні 1919 р. загинув у бою із денікінцями.

Отаманщина

- Літківську республіку очолив Трохим Король.

- *«Махно мав свою армію, Зелений мав свої загони, Григор'єв мав свої збройні сили, але ми через те не мали повноцінної армії УНР... була Гуляйпільська республіка, була Медвинська республіка, була Літківська республіка, але ми не одержали незалежної Української Народної Республіки»* -український історик Володимир Сергійчук

Холодноярська Республіка

- (1919–1922) — самопроголошене державне утворення на землях Української Народної Республіки (УНР), у Чигиринському повіті Київської губернії, в районі лісового урочища Холодний Яр, зі столицею в селі Мельники.
- Деякі події боротьби холодноярців проти більшовицької влади художньо описані у романі Василя Шкляра «Чорний Ворон».

Зовнішня політика

<p>Визнали УНР</p>	<p>Не вдалося налагодити нормальних стосунків</p>
<p>Угорщина, Чехословаччина, Голландія, Ватикан, Італія і ряд інших держав.</p>	<p>з радянською Росією, державами Антанти та Польщею.</p>

Війська Антанти на півдні України

Антанта спробувала взяти під свій контроль території, які залишали німецькі війська. В кінці листопада 1918 року війська Антанти висадилися на півдні України і звідти спробували розгорнути наступ на центральні райони України, але під тиском більшовицьких військ Антанта вимушена була евакуювати своїх солдат з території країни в квітні 1919 р.

Директорія

Директорія

- 9 травня 1919 р. отримав практично диктаторські повноваження.
- Симон Петлюра — Головний Отаман; голова Директорії (13 лютого 1919 року — 10 листопада 1920 року).
- В. Винниченко
- Федір Швець
- Панас Андрієвський
- Андрій Макаренко —
- Євген Петрушевич — як Президент та уповноважений Диктатор ЗО УНР з 22 січня 1919 до кінця червня 1919 р.

- Симон Петлюра

Становище Директорії

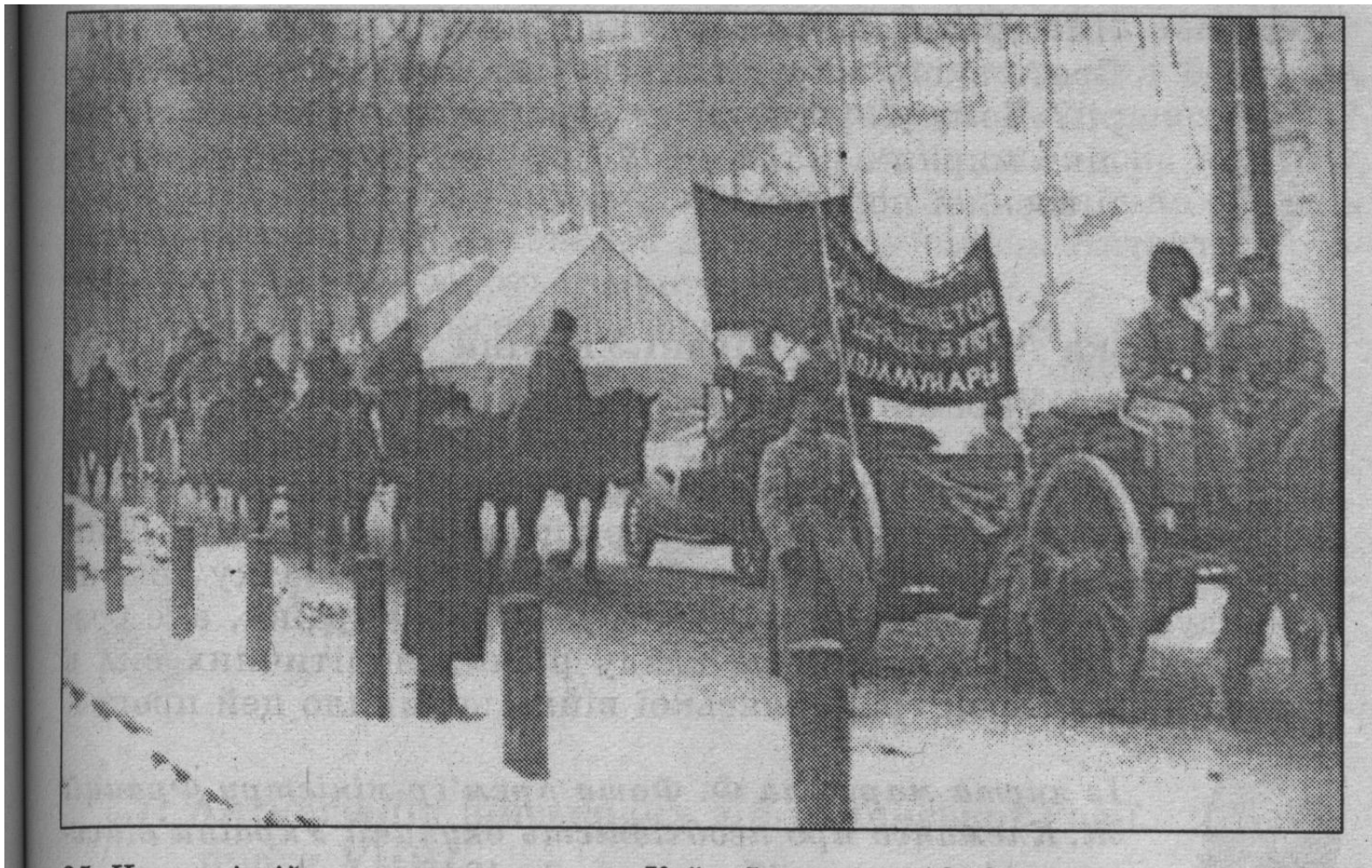
Анулювання РСФРР Брестського миру та наслідки цієї акції для України

- Але 13 листопада 1918р. РСФРР, скориставшись ослабленням Німеччини, **анулювала Берестейський договір**, зокрема ті його пункти, що стосувалися українсько-російських відносин і визнання самостійності УНР.
- 28 листопада 1918р. У Курську було утворено Тимчасовий робітничо-селянський уряд України.
- На кінець **листопада 1918р. Розпочався наступ в Україну** більшовицьких військ під командуванням **В. Антонова - Овсієнка** з північного сходу України (“нейтральні зони”).

Зовнішня політика

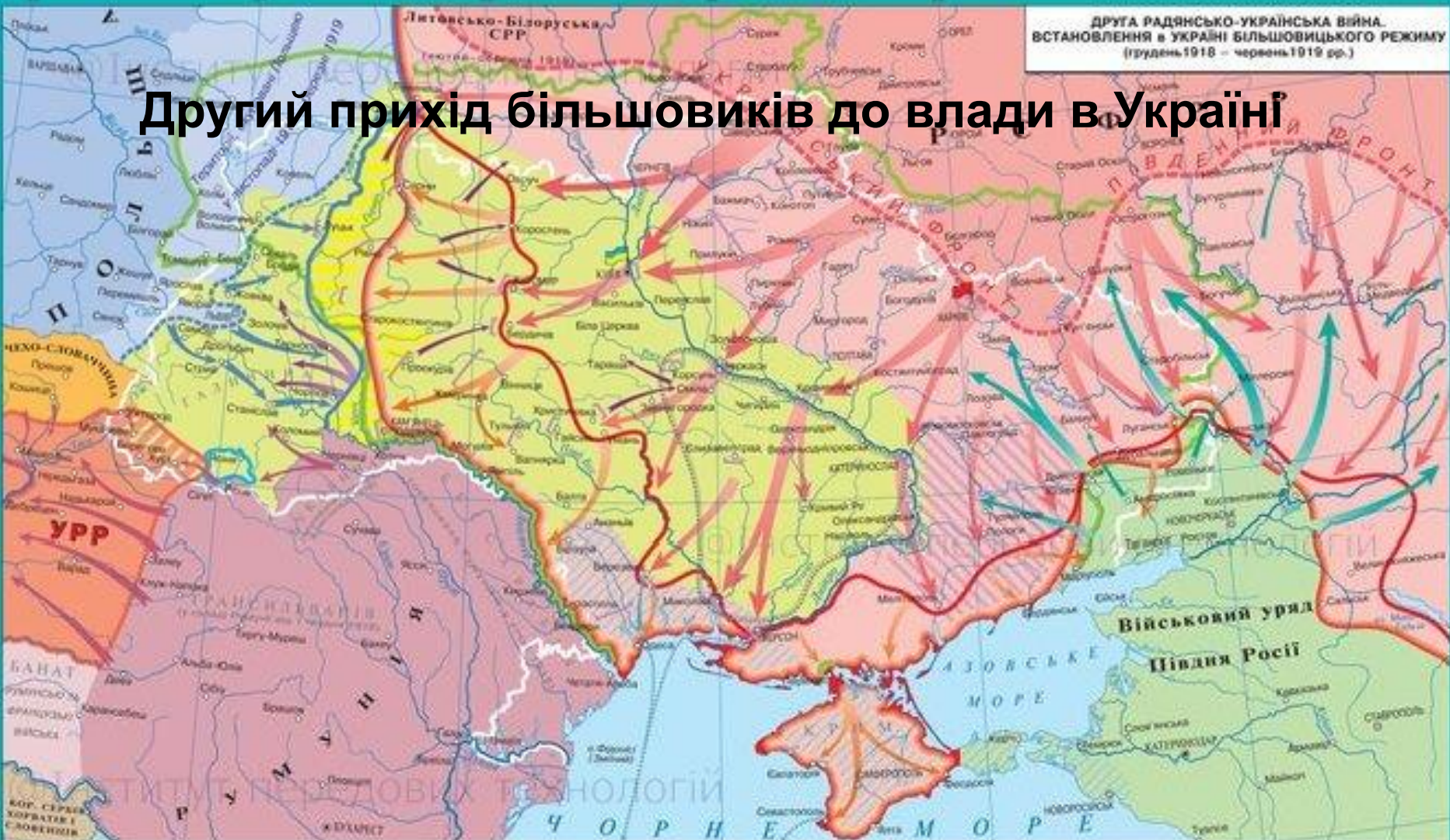
- 31 грудня 1918 року Директорія запропонувала Раді Народних Комісарів РСФРР переговори про мир.
- Раднарком не визнавав Директорію представницьким органом українського народу і заявив, що справжнім виразником інтересів українського народу є Тимчасовий робітничо-селянський уряд України.
- Під час переговорів радянська сторона відкинула звинувачення у веденні неоголошеної війни, заявивши, що ніяких регулярних російських військ в Україні немає і воєнні дії ведуться між військами українського радянського уряду та військами Директорії.
- Зі свого боку, Директорія не погодилася на об'єднання Директорії з українським радянським урядом і відмовилася прийняти інші вимоги, що означали самоліквідацію УНР.

5-6 лютого 1919 р.- більшовики захоплюють Київ. Директорія УНР залишає столицю

Другий прихід більшовиків до влади в Україні

- Кордони Української Народної Республіки
- Розміщення військ УНР у грудні 1918 р.
- Межа просування радянських військ на початку січня 1919 р.
- Проголошення Акту злуки між УНР і ЗУНР 22 січня 1919 р.
- Території, що контролювалися Директорією УНР на 22 січня 1919 р.
- Гуцульська республіка у січні 1919 р.
- Території, окуповані військами Антанти на кінець січня 1919 р.
- Дії Добровільної армії генерала А.Денікіна у січні – лютому 1919 р.
- Наступ радянських військ у січні – березні 1919 р.
- Третій Всеукраїнський з'їзд Рад (1–6 березня 1919 р.); проголошення Української Соціалістичної Радянської Республіки (УСРР)
- Межа просування радянських військ на середину березня 1919 р.
- Протидії наступу більшовиків у березні 1919 р.: з боку військ УНР — Антанти
- Українсько-польський фронт наприкінці березня 1919 р.
- УРР Проголошення Угорської Радянської Республіки 21 березня 1919 р.
- Території, контрольовані урядом радянської Угорщини на 15 квітня 1919 р.
- Дії румунських і чехо-словацьких військ у квітні – травні 1919 р.
- Території радянської Угорщини на початку травня 1919 р.
- Наступні удари радянських військ у березні – червні 1919 р.: спроба прийти на допомогу Угорській Радянській Республіці
- Евакуація військ Антанти у квітні 1919 р.
- Межа територій, захоплених радянськими військами на початок травня 1919 р.
- Район, охоронений антибільшовицьким повстанням отамана М.Григор'єва у травні 1919 р.
- Район дії загону Н.Мама у квітні – травні 1919 р.
- Наступ польських військ у травні – червні 1919 р.
- Межа просування польських військ на початок червня 1919 р.
- Територія, що контролювалася військами УНР
- смуга 40-50 км на Зх.Волині в районі Дубно-Бродів.
- Черкіський наступ Добровільної армії генерала Ук.Денікіна у червні 1919 р.
- Початок загального наступу Добровільної армії генерала А.Денікіна у травні – червні 1919 р.

Контрнаступ військ УНР і ЗУНР

“Київська катастрофа”

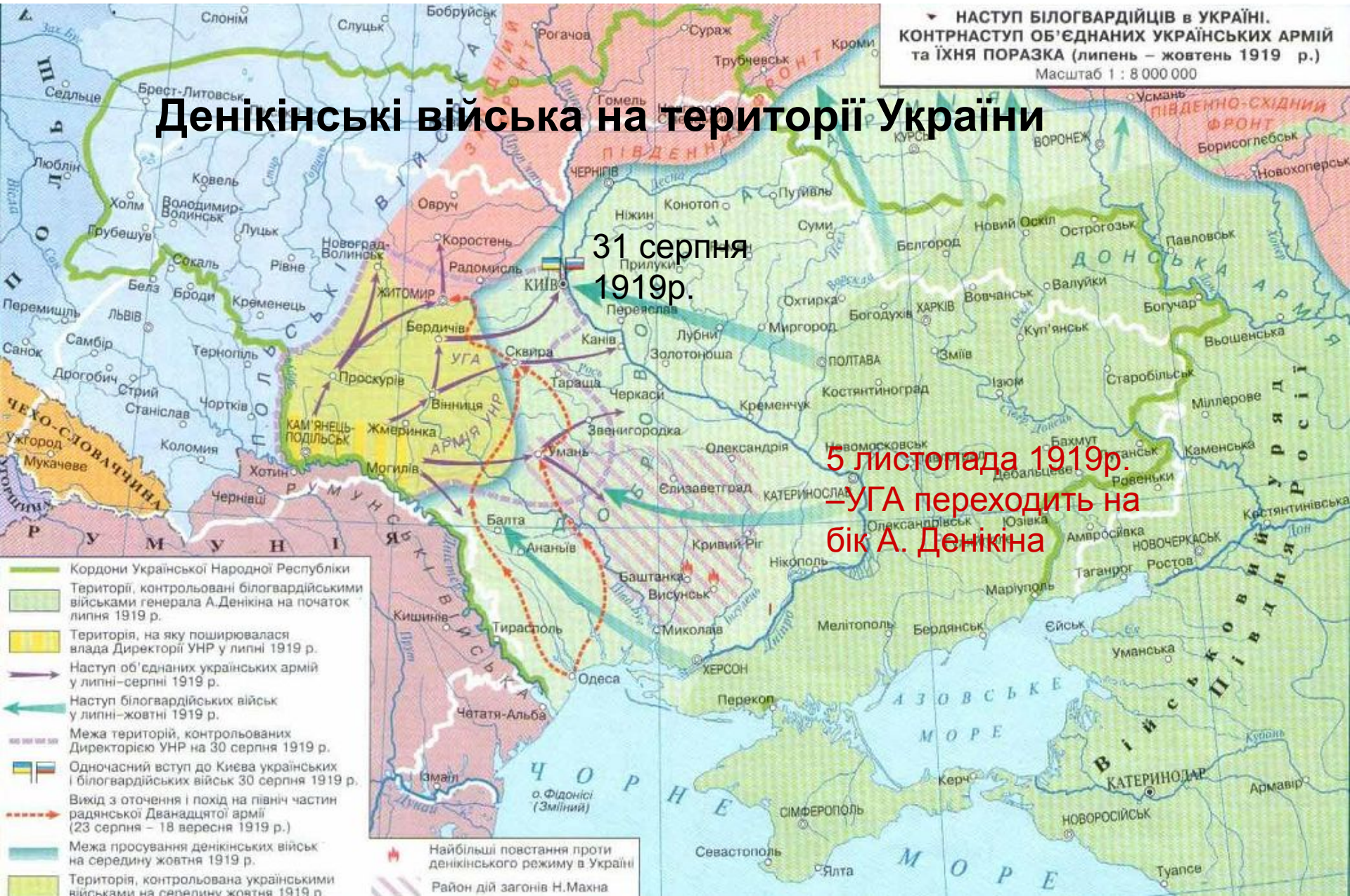
- 30 серпня 1919р. Армія УНР вибила більшовиків із Києва. Проте 31 серпня до Києва увійшли частини Добровольчої армії Денікіна.

За спільною домовленістю українська армія відступила з Києва до Василькова.

"Сором, який ми пережили в Києві, не має собі рівного в нашій історії", - писалося в газеті УГА "Стрілець".

Контрнаступ військ УНР і ЗУНР

Третій прихід більшовиків на територію України

11 жовтня 1919р.- 20 березня 1920р.- контрнаступ радянських військ

УГА в лютому 1920 р. перейшли на бік більшовиків-під назвою Червона Українська Галицька армія (ЧУГА).

Запорізька
Київська
Волинська

РОЗГРОМ АРМІЇ ДЕНІКІНА.
ВІДНОВЛЕННЯ БІЛЬШОВИЦЬКОГО РЕЖИМУ
в УКРАЇНІ (жовтень 1919 – квітень 1920 рр.)
Масштаб 1 : 8 000 000

Перший зимовий похід

- це **бойовий** рейд військових з'єднань армії УНР по тилах більшовицьких та денікінських військ;
- **тривав з 6 грудня 1919 року по 6 травня 1920 року.**
- Бойова група була сформована із 3 дивізій: **Запорізької, Київської, Волинської;**
- Загальна кількість бійців сягала близько 10 тис. бійців;
- У 1920 р.- перейшли на польську територію і приєдналися до **Київської операції війська польського.**
- **Генерал Михайло Омелянович-Павленко** очолив рейд частин військ УНР.

Варшавська угода

Угода укладена між УНР та Польщею у квітні 1920р.у Варшаві

Вона складалася із трьох конвенцій: загальної, торгово-економічної та військової;

- Польща визнала незалежність УНР та Директорію на чолі з С. Петлюрою;
- Угода передбачала спільні українсько-польських воєнних дій проти більшовицьких військ на території України;
- Україна визнавала за Польщею Східну Галичину, Західну Волинь, частину Полісся, Лемківщину, Посяння, Холмщину і Підляшшя;
- Польща зобов'язалася не укладати міжнародні угоди, спрямовані проти України;

Варшавська угода квітень 1920 р.

**РОЗГРОМ АРМІЇ ДЕНІКІНА.
ВІДНОВЛЕННЯ БІЛЬШОВИЦЬКОГО РЕЖИМУ
в УКРАЇНІ (жовтень 1919 – квітень 1920 рр.)**
Масштаб 1 : 8 000 000

Київська операція війська польського

Поляки на території України

РАДЯНСЬКО-ПОЛЬСЬКА ВІЙНА І УКРАЇНА.
РОЗГРОМ ВІЙСЬК ВРАНГЕЛЯ І ЗАГОНІВ МАХНА

11 липня
1920р.

6 травня 1920р.

- РАДЯНСЬКО-ПОЛЬСЬКА ВІЙНА. ЗАВЕРШЕННЯ ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ**
- Варшавський договір між Польщею та УНР про спільну боротьбу проти радянської Росії (21 квітня 1920 р.)
  - Радянсько-польський фронт на 24 квітня 1920 р.
  - Райони зосередження військ УНР:
    - 1 у квітні 1920 р.
    - 2 у серпні 1920 р.
    - 3 у листопаді 1920 р.
  - Наступ польських військ 25 квітня–14 травня 1920 р.
  - Вступ польських військ до Києва 6 травня 1920 р.
  - Межа просування польських військ на 15 травня 1920 р.
  - Наступ Червоної Армії у травні–серпні 1920 р.
  - Межа просування радянських військ на 15 серпня 1920 р.
  - Галицька Соціалістична Радянська Республіка, утворена більшовиками на окупованій частині Галичини (липень–вересень 1920 р.)
  - Місцез перебування Галицького революційного комітету
  - Контрнаступ польських військ 16–25 серпня 1920 р. Зрив спроби більшовицького керівництва „розпалити пожежу світової революції”
  - Радянсько-польський фронт на момент укладення перемир'я між Польщею і радянською Росією (20 жовтня 1920 р.)
  - Радянсько-польський кордон за Ризьким мирним договором від 18 березня 1921 р.
  - Другий „зимовий похід” армії УНР (жовтень–листопад 1921 р.)
  - Місце розстрілу взятих у полон учасників другого „зимового походу” (23 листопада 1921 р.)
- РОЗГРОМ ВІЙСЬК ВРАНГЕЛЯ**
- Територія, контролювана Військовим урядом Півдня Росії на 5 червня 1920 р.
  - Наступ Російської армії барона Врангеля у червні–жовтні 1920 р.

- Межа найдалшого просування білогвардійських військ (серпень–жовтень 1920 р.)
- Каховський плацдарм Червоної Армії
- Перекопсько-Чонгарські укріплення військ Врангеля
- Укладення угоди між командуванням Червоної Армії та Н.Махном про спільну боротьбу з Врангелем (2 жовтня 1920 р.)
- Наступ Червоної Армії у серпні–листопаді 1920 р.
- Евакуація залишків військ Врангеля до Туреччини і Болгарії
- Місця масових страт більшовиками полонених білогвардійців і представників заможних прошарків суспільства
- Місця, де частини Червоної Армії намагалися оточити і знищити загони Н.Махна (осінь 1920 р.)
- Райони дій загонів Н.Махна (жовтень 1920–серпень 1921 рр.)
- Перехід залишків махновських загонів на територію Румунії 26 серпня 1921 р.
- Кордони Української Народної Республіки у 1918 р.
- Територія Української Соціалістичної Радянської Республіки у 1921 р.

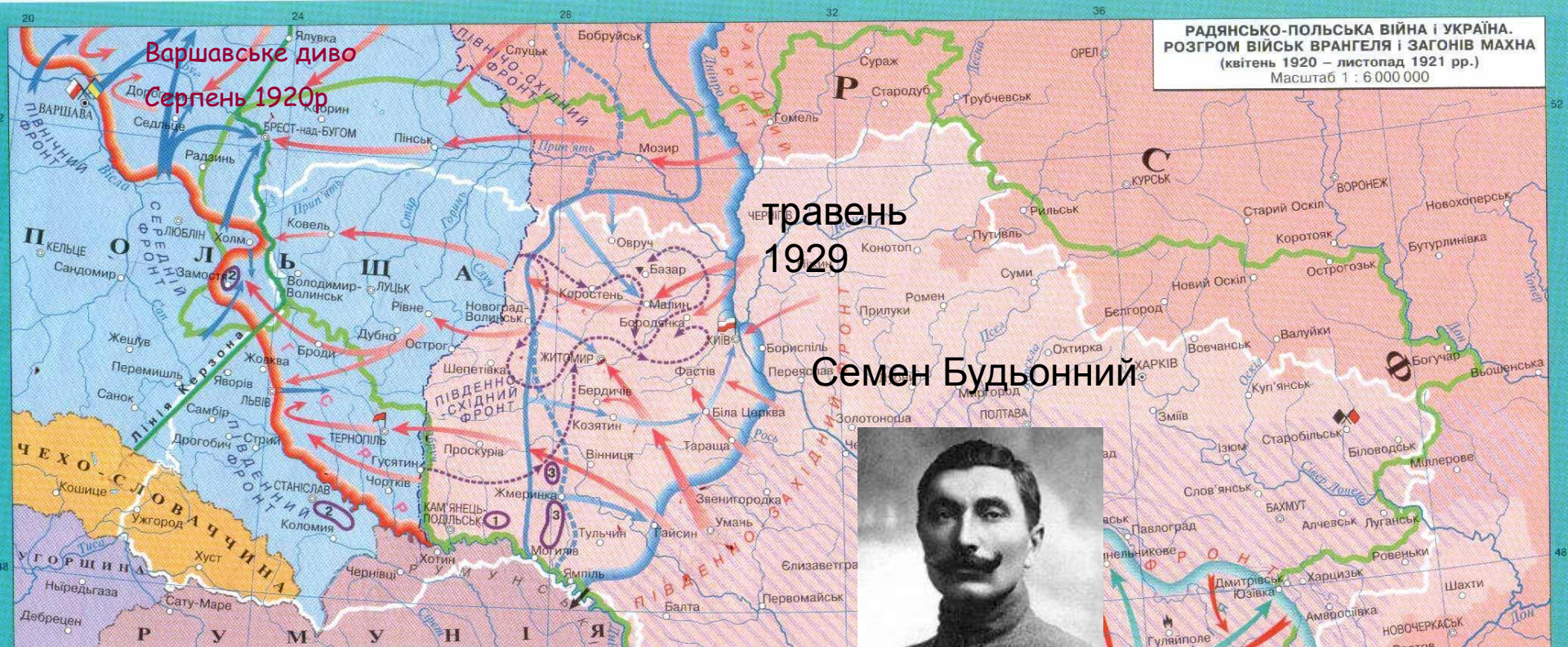

Політика польської військової адміністрації в Україні

- Однак польський режим одразу ж викликав незадоволення. До Польщі вивозилися промислове устаткування, товари та сировина, і головне – відновлювалося поміщицьке землеволодіння. Повернення поміщикам землі й маєтків супроводжувалося репресіями проти українського населення і викликало сплеск селянських повстань.

**РАДЯНСЬКО-ПОЛЬСЬКА ВІЙНА І УКРАЇНА.
РОЗГРОМ ВІЙСЬК ВРАНГЕЛЯ І ЗАГОНІВ МАХНА
(квітень 1920 – листопад 1921 рр.)
Масштаб 1 : 6 000 000**

**травень
1929**

Семен Будьонний

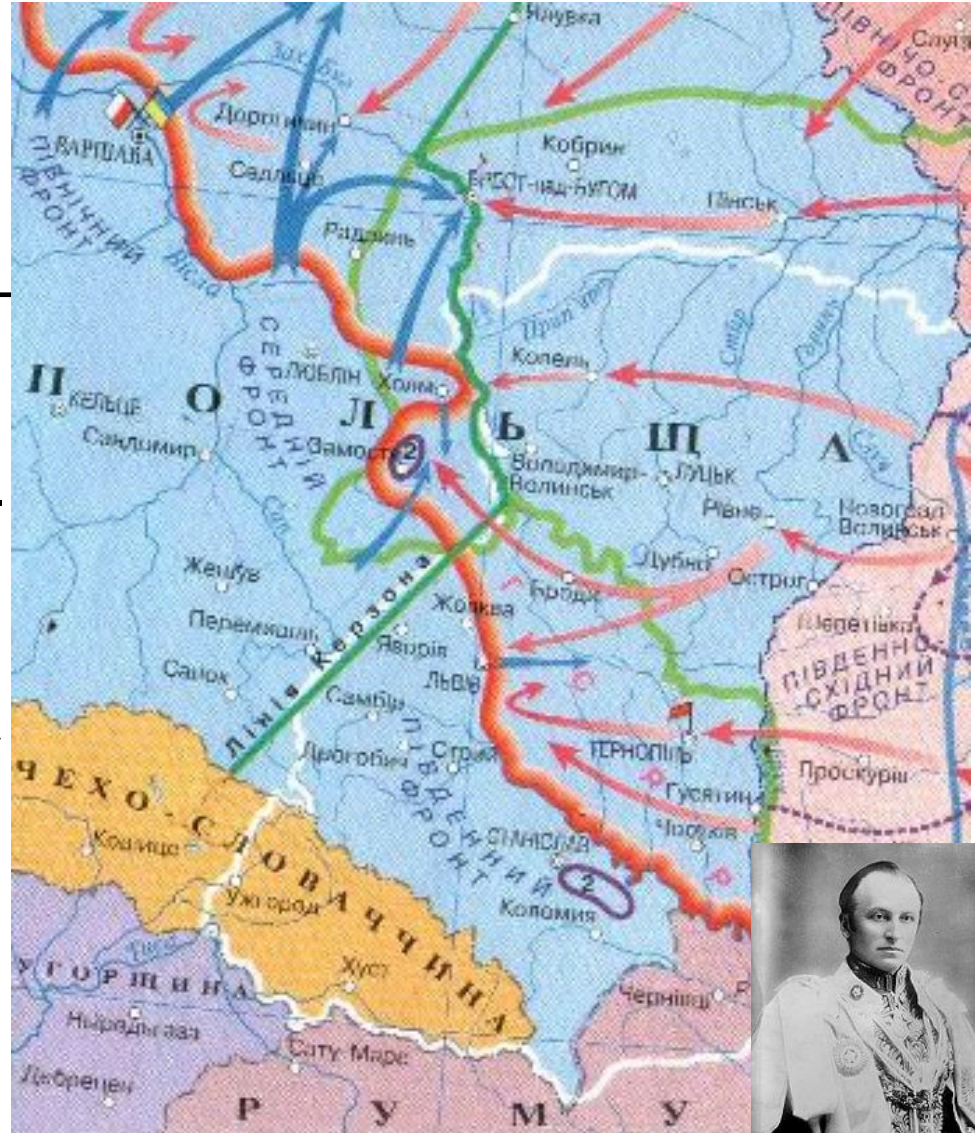

- РАДЯНСЬКО-ПОЛЬСЬКА ВІЙНА.
ЗАВЕРШЕННЯ ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ**
- Варшавський договір між Польщею та УНР про спільну боротьбу проти радянської Росії (21 квітня 1920 р.)
  - Радянсько-польський фронт на 24 квітня 1920 р.
  - Райони зосередження військ УНР :**
  - 1** у квітні 1920 р. **2** у серпні 1920 р. **3** у листопаді 1920 р.
  - Наступ польських військ 25 квітня–14 травня 1920 р.
  - Вступ польських військ до Києва 6 травня 1920 р.
  - Межа просування польських військ на 15 травня 1920 р.
  - Наступ Червоної Армії у травні–серпні 1920 р.
  - Межа просування радянських військ на 15 серпня 1920 р.
  - ГСРР**
  - Галицька Соціалістична Радянська Республіка, утворена більшовиками на окупованій частині Галичини (липень–вересень 1920 р.)
  - Місцез перебування Галицького революційного комітету
  - Контрнаступ польських військ 16–25 серпня 1920 р. Зрив спроби більшовицького керівництва „розпалити пожежу світової революції”
  - Радянсько-польський фронт на момент укладення перемир'я між Польщею і радянською Росією (20 жовтня 1920 р.)
  - Радянсько-польський кордон за Ризьким мирним договором від 18 березня 1921 р.
  - Другий „зимовий похід” армії УНР (жовтень–листопад 1921 р.)
  - Місце розстрілу взятих у полон учасників другого „зимового походу” (23 листопада 1921 р.)
- РОЗГРОМ ВІЙСЬК ВРАНГЕЛЯ**
- Територія, контролювана Військовим урядом Півдня Росії на 5 червня 1920 р.
  - Наступ Російської армії барона Врангеля у червні–жовтні 1920 р.

- Межа найдалшого просування білогвардійських військ (серпень–жовтень 1920 р.)
- Каховський плацдарм Червоної Армії
- Перекопсько-Чонгарські укріплення військ Врангеля
- Укладення угоди між командуванням Червоної Армії та Н.Махном про спільну боротьбу з Врангелем (2 жовтня 1920 р.)
- Наступ Червоної Армії у серпні–листопаді 1920 р.
- Евакуація залишків військ Врангеля до Туреччини і Болгарії
- Місця масових страт більшовиками полонених білогвардійців і представників заможних прошарків суспільства
- Місця, де частини Червоної Армії намагалися оточити і знищити загони Н.Махна (осінь 1920 р.)
- Райони дій загонів Н.Махна (жовтень 1920–серпень 1921 рр.)
- Перехід залишків махновських загонів на територію Румунії 26 серпня 1921 р.
- Кордони Української Народної Республіки у 1918 р.
- Територія Української Соціалістичної Радянської Республіки у 1921 р.

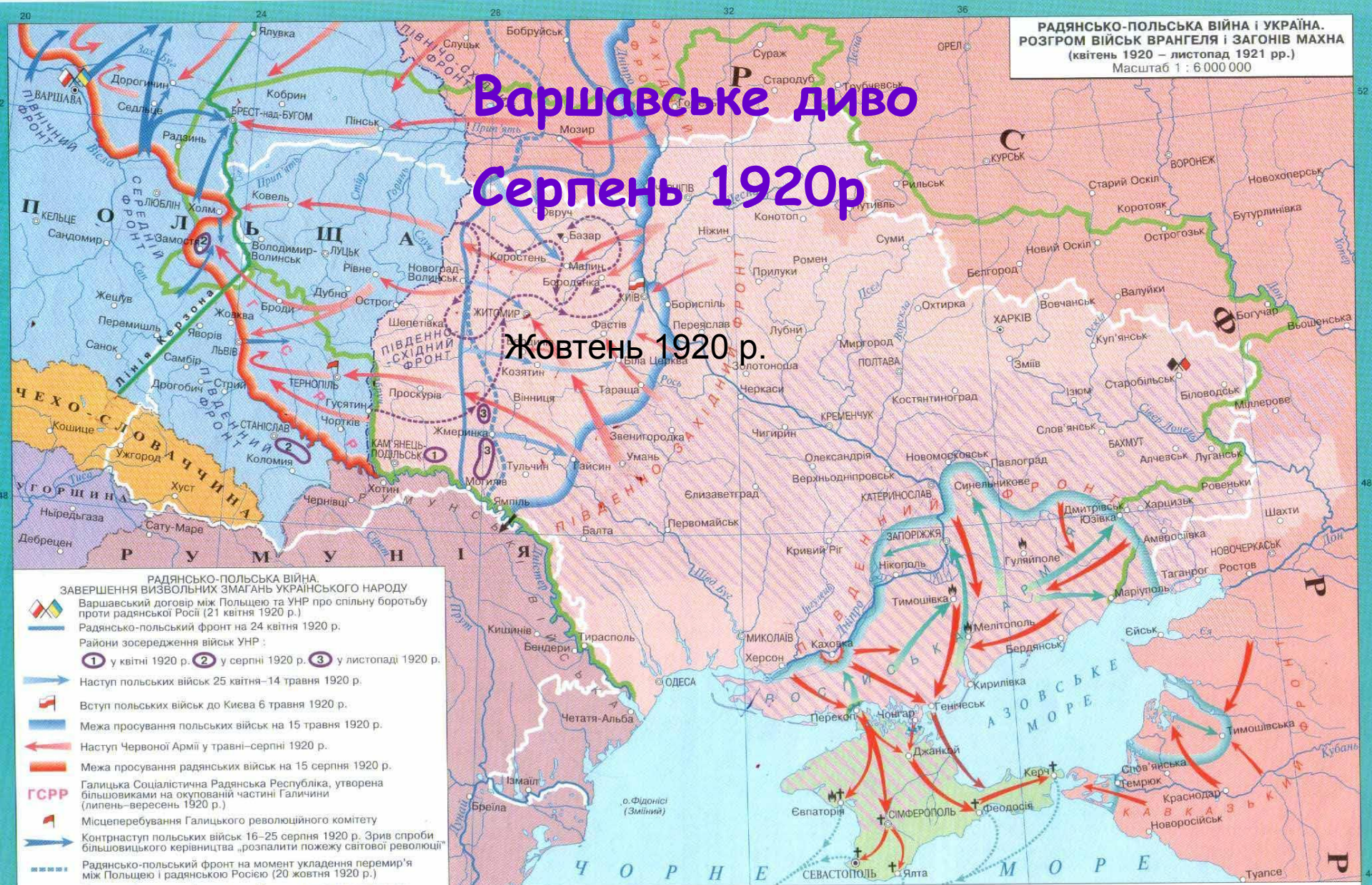
Лінія Керзона

- умовна демаркаційна лінія, запропонована міністром закордонних справ Англії Джорджем Керзоном у 1919 р. як можливий кордон перемир'я у війні між більшовицькою Росією і Польщею під час польсько-радянської війни 1919—1920 року.
- Лінія Керзона залишала за Польщею українські землі: **Посяння, Підляшшя, Холмщину й Лемківщину.**
- Східна Галичина, Волинь, Поділля визнавалися за більшовиками.

Варшавське диво Серпень 1920р

Жовтень 1920 р.

- РАДЯНСЬКО-ПОЛЬСЬКА ВІЙНА.
ЗАВЕРШЕННЯ ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ**
- Варшавський договір між Польщею та УНР про спільну боротьбу проти радянської Росії (21 квітня 1920 р.)
  - Радянсько-польський фронт на 24 квітня 1920 р.
  - Райони зосередження військ УНР :**
  - 1** у квітні 1920 р. **2** у серпні 1920 р. **3** у листопаді 1920 р.
  - Наступ польських військ 25 квітня–14 травня 1920 р.
  - Вступ польських військ до Києва 6 травня 1920 р.
  - Межа просування польських військ на 15 травня 1920 р.
  - Наступ Червоної Армії у травні–серпні 1920 р.
  - Межа просування радянських військ на 15 серпня 1920 р.
  - ГСРР**
  - Місцез перебування Галицького революційного комітету
  - Контрнаступ польських військ 16–25 серпня 1920 р. Зрив спроби більшовицького керівництва „розпалити пожежу світової революції”
  - Радянсько-польський фронт на момент укладення перемир'я між Польщею і радянською Росією (20 жовтня 1920 р.)
  - Радянсько-польський кордон за Ризьким мирним договором від 18 березня 1921 р.
  - Другий „зимовий похід” армії УНР (жовтень–листопад 1921 р.)
  - Місце розстрілу взятих у полон учасників другого „зимового походу” (23 листопада 1921 р.)
- РОЗГРОМ ВІЙСЬК ВРАНГЕЛЯ**
- Територія, контрольована Військовим урядом Півдня Росії на 5 червня 1920 р.
  - Наступ Російської армії барона Врангеля у червні–жовтні 1920 р.
  - Межа найдалшого просування білогвардійських військ (серпень–жовтень 1920 р.)
  - Каховський плацдарм Червоної Армії
  - Перекопсько-Чонгарські укріплення військ Врангеля
  - Укладення угоди між командуванням Червоної Армії та Н.Махном про спільну боротьбу з Врангелем (2 жовтня 1920 р.)
  - Наступ Червоної Армії у серпні–листопаді 1920 р.
  - Евакуація залишків військ Врангеля до Туреччини і Болгарії

- Міся масових страт більшовиками полонених білогвардійців і представників заможних прошарків суспільства
- Міся, де частини Червоної Армії намагалися оточити і знищити загони Н.Махна (осінь 1920 р.)
- Райони дії загонів Н.Махна (жовтень 1920–серпень 1921 рр.)
- Перехід залишків махновських загонів на територію Румунії 26 серпня 1921 р.
- Кордони Української Народної Республіки у 1918 р.
- Територія Української Соціалістичної Радянської Республіки у 1921 р.

Ризький мир

Підписаний **18 березня 1921** року між РСФРР і УСРР з одного боку та Польщею – з іншого.

Згідно з його умовами сторони припиняли військові дії;

Анулювався Варшавський договір 1920 року між Польщею та УНР;

Польща визнавала УСРР;

Більшовики дозволили анексувати Польщі

Холмщину, Підляшшя, Лемківщину, Західну Волинь, Західне Полісся, Східну Галичину.

Четвертий прихід більшовиків в Україну

На цей раз більшовики прийшли до влади, щоб залишитися надовго

Волинська

Григорій Котовський

Подільська

- РАДЯНСЬКО-ПОЛЬСЬКА ВІЙНА.**
 ЗАВЕРШЕННЯ ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ
 Варшавський договір між Польщею та УНР про спільну боротьбу проти радянської Росії (21 квітня 1920 р.)
- Радянсько-польський фронт на 24 квітня 1920 р.
  - Райони зосередження військ УНР:
  - 1 у квітні 1920 р. 2 у серпні 1920 р. 3 у листопаді 1920 р.
  - Наступ польських військ 25 квітня–14 травня 1920 р.
  - Вступ польських військ до Києва 6 травня 1920 р.
  - Межа просування польських військ на 15 травня 1920 р.
  - Наступ Червоної Армії у травні–серпні 1920 р.
  - Межа просування радянських військ на 15 серпня 1920 р.
  - ГСРР**
  - Галицька Соціалістична Радянська Республіка, утворена більшовиками на окупованій частині Галичини (липень–вересень 1920 р.)
  - Місцеперебування Галицького революційного комітету
  - Контрнаступ польських військ 16–25 серпня 1920 р. Зрив спроби більшовицького керівництва „розпалити пожежу світової революції”
  - Радянсько-польський фронт на момент укладення перемир'я між Польщею і радянською Росією (20 жовтня 1920 р.)
  - Радянсько-польський кордон за Ризьким мирним договором від 18 березня 1921 р.
  - Другий „зимовий похід” армії УНР (жовтень–листопад 1921 р.)
  - Місце розстрілу взятих у полон учасників другого „зимового походу” (23 листопада 1921 р.)
- РОЗГРОМ ВІЙСЬК ВРАНГЕЛЯ**
- Територія, контрольована Військовим урядом Півдня Росії на 5 червня 1920 р.
  - Наступ Російської армії барона Врангеля у червні–жовтні 1920 р.
  - Межа найдальшого просування білогвардійських військ (серпень–жовтень 1920 р.)
  - Каховський плацдарм Червоної Армії
  - Перекопсько-Чонгарські укріплення військ Врангеля
  - Укладення угоди між командуванням Червоної Армії та Н.Махном про спільну боротьбу з Врангелем (2 жовтня 1920 р.)
  - Наступ Червоної Армії у серпні–листопаді 1920 р.
  - Евакуація залишків військ Врангеля до Туреччини і Болгарії
  - Місяця масових страт більшовиками полонених білогвардійців і представників заможних прошарків суспільства
  - Місяця, де частини Червоної Армії намагалися оточити і знищити загони Н.Махна (осінь 1920 р.)
  - Райони дій загонів Н.Махна (жовтень 1920–серпень 1921 рр.)
  - Перехід залишків махновських загонів на територію Румунії 26 серпня 1921 р.
  - Кордони Української Народної Республіки у 1918 р.
  - Територія Української Соціалістичної Радянської Республіки у 1921 р.

Остання спроба відвоювати незалежність

Волинська група була оточена та знищена біля Базару 17 листопада 1921 р. силами більшовіками Григорія Котовського.

Другий
Зимовий похід
листопад 1921 р.
Повстанська
армія

Юрій Тютюнник

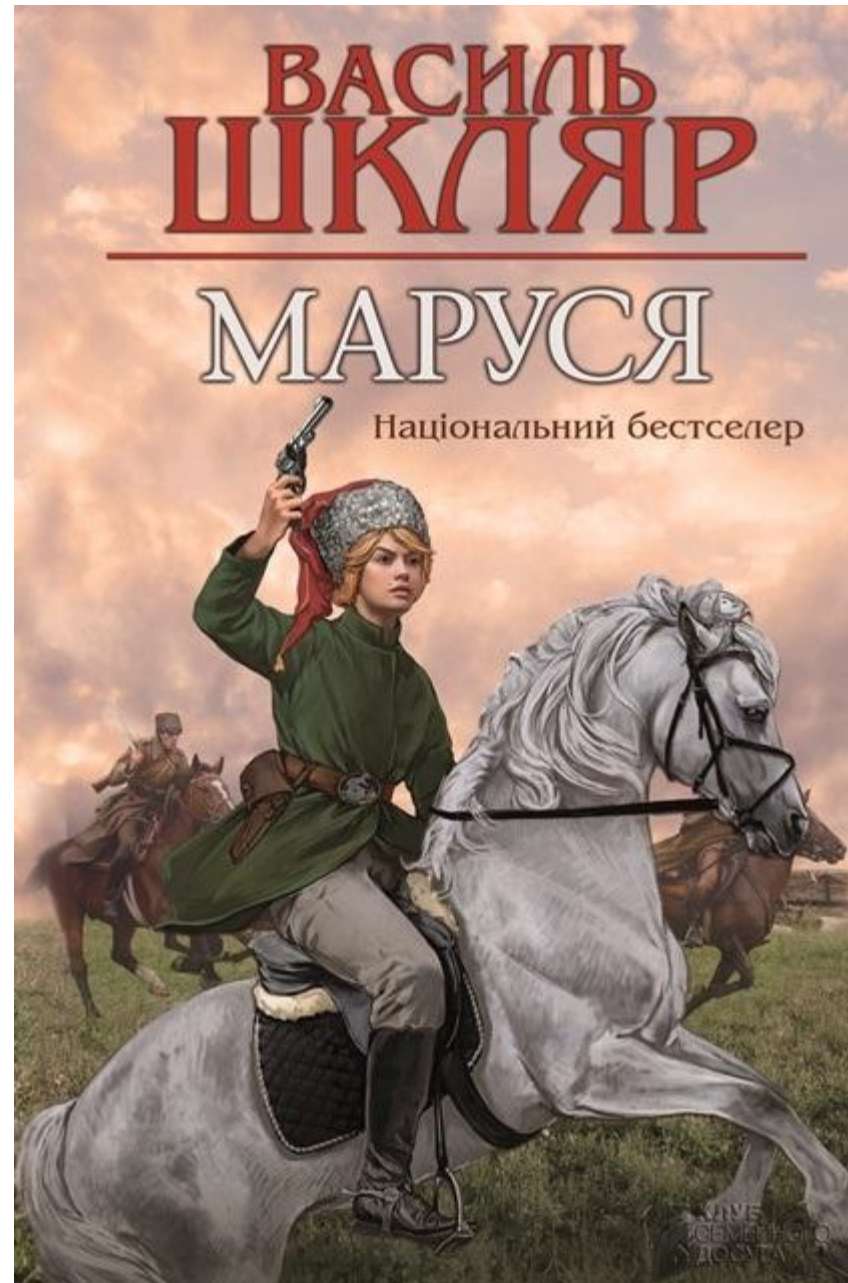
Волинська група
800 чол.
Ю. Тютюнника

Бессарабська
група
300 бійців,
А. Гулий-Гуленко
Румунія

Подільська група
400 бійців
М. Палій,
С. Чорний.
Польща

- Окремі загони українських повстанців боролися проти радянської влади до кінця 1920-х років.
- **Холодноярська республіка** продовжувала чинити опір більшовикам. У **вересні 1922** року більшовики, агенти яких замаскувалися під представників уряду УНР, вийшли на контакт з отаманами Холодного Яру і знищили холодноярських повстанців.
- **Літківська республіка** на чолі з Трохимом Королем існувала **до 1923 р.**
- **12 червня 1925** було ліквідовано українське повстанське військове угруповання на чолі з **Марусею Бессарабовою**, що діяло в Білоцерківському та Бердичівському округах Київської губернії.
- Козаки під проводом отаманів **Андрія та Степана Блажевських** воювали **до 1930-го року**, поки обидва брати не загинули від рук чекістів.

Уряд УНР в екзилі

- **Симон Петлюра** з листопада 1920 року керував роботою екзильного уряду УНР у **Польщі**
- 31 грудня 1923 року виїхав до **Австрії**, згодом — до **Угорщини, Швейцарії**.
- У жовтні 1924 року оселився в **Парижі**, де організував видання тижневика «Тризуб» і продовжував виконувати обов'язки голови Директорії УНР і Головного Отамана УНР.
- Симон Петлюра був убитий **25 травня 1926 року** агентом більшовицьких спецслужб.

ДИРЕКТОРІЯ УНР

- **Причини поразки Директорії:**
  - **Невдала аграрна політика.**
  - **Несприятливі зовнішні обставини: Антанта не підтримала ідеї створення української незалежної держави, “міжнародна ізоляція”**
  - **Особисте протистояння лідерів Директорії через різні погляди та інтереси.**
  - **погано організована та підготовлена армія.**

3. Злука ЗУНР і УНР.

- 1 грудня 1918 року почались переговори про об'єднання УНР і ЗУНР.
- Ініціатива належала зх. українцям.
- **22 січня 1919 року** – у Києві проголошено **Акт злуки**.
- Утворювалась спільна держава-УНР.
- Зх. землі отримували в її складі автономію під назвою **ЗоУНР**.
- Об'єднання втримати не вдалось через воєнні дії.

ДИРЕКТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ
РЕСПУБЛІКИ.

ІМЕНЕМ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ,
ДИРЕКТОРІЯ ОПОВІЩАЄ НАРОД УКРАЇНСЬКІЙ ПРО ВЕЛИКУ ПОДІЮ
В ІСТОРІЇ ЗЕМЛІ НАШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ.

З-ГО СІЧНЯ 1919 РОКУ В М. СТАНІСЛАВОВІ УКРАЇНСЬКА
НАЦІОНАЛЬНА РАДА ЗАХІДНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБ-
ЛІКИ, ЯК ВИРАЗНИК ВОЛІ ВСІХ УКРАЇНЦІВ Б. АВСТРІЙСЬКОЇ ІМ-
ПЕРІЇ І ЯК НАДВИЩИ ІХНІ ЗАКОНОДАВЧИ ЧИННИК, ТОРЖЕСТВЕН-
НО ПРОГОЛОСИЛА ЗЛУКУ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕС-
ПУБЛІКИ З НАДНІПРЯНСЬКОЮ УКРАЇНСЬКОЮ НАРОДНОЮ РЕСПУБЛІ-
КОЮ В ОДНОЦІЛЬНУ СУВЕРЕННУ НАРОДНУ РЕСПУБЛІКУ.

ВІТАЮЧИ З ВЕЛИКОЮ РАДІСТЮ ЦЕ ІСТОРИЧНИЙ КРОК ЗА-
ХІДНИХ БРАТІВ НАШИХ, ДИРЕКТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕС-
ПУБЛІКИ УХВАЛИЛА ТУЮ ЗЛУКУ ПРИНЯТИ І ЗДІСНЯТИ НА УМОВАХ,
ЯКІ ЗАЗНАЧЕНІ В ПОСТАНОВІ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОД-
НОЇ РЕСПУБЛІКИ ВІД З-ГО СІЧНЯ 1919 РОКУ.

ОДНИНІ ВО ЄДИНО ЗЛИВАЮТЬСЯ СТОЛІТТЯМ ОДІРВАНІ ОД-
НА ВІД ОДНОЇ ЧАСТИНИ ЄДИНОЇ УКРАЇНИ - ЗАХІДНО - УКРАЇНСЬ-
КА НАРОДНЯ РЕСПУБЛІКА / ГАЛИЧИНА, БУКОВИНА, І УГОРСЬКА
УКРАЇНА / І НАДНІПРЯНСЬКА ВЕЛИКА УКРАЇНА.

ЗДІСНИЛИСЬ ВІКОВІЧНІ МРІЇ, ЯКИМИ МИЛИ І ЗА ЯКІ
УМИРАЛИ КРАЩІ СИНІ УКРАЇНИ.

ОДНИНІ Є ЄДИНА НЕЗАЛЕЖНА УКРАЇНСЬКА НАРОДНЯ РЕС-
ПУБЛІКА.

ОДНИНІ НАРОД УКРАЇНСЬКІЙ, ВИЗВОЛЕНИЙ МОГУТЬОМ
ПОРЯВОМ СВОЇХ ВЛАСНИХ СИЛ, МАЄ ЗМОГУ ОБ'ЄДНАТИ ДРУ-
ГИМИ ЗСУСИЛЛЯМИ ВСІХ СВОЇХ СИНІВ БУДОВАТИ НЕРОЗДІЛЬНУ
САМОСТІЛЬНУ ДЕРЖАВУ УКРАЇНСЬКУ НА БЛАГО І ЩАСТЯ ВСЬО-
ГО ІІ ТРУДОВОГО ЛЮДУ.

22 СІЧНЯ 1919 РОКУ
У М. КИЇВІ.

ГОЛОВА ДИРЕКТОРІЇ

ЧЛЕНИ ДИРЕКТОРІЇ

ЧЛЕН - СЕКРЕТАРЬ

КЕРУЮЧИ СПРАВАМИ ДИРЕКТОРІЇ

22 січня 1919 р.

– проголошено акт злуки УНР та ЗУНР

27. Проголошення Акта злуки. Київ, 22 січня 1919 р.

Історичне значення Злуки

«Віднині воєдино зливаються століттями відірвані одна від одної частини єдиної України, Західно-Українська Народна Республіка (Галичина, Буковина й Ужгородська Русь) і Наддніпрянська Велика Україна. Здійснились віковічні мрії, якими жили і за які вмирили кращі сини України».

- Ця подія показала, що український народ прагне знаходитися у складі єдиної соборної Української держави.*
- Проте до справжнього об'єднання справа не дійшла. Через декілька днів після проголошення Злуки Директорія змушена була покинути Київ під ударами Червоної Армії.
- На плечі ЗОУНР ліг весь тягар війни з Польщею.

Ситуація в Україні під час проголошення Злуки(відео).

ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКА НАРОДНА РЕСПУБЛІКА

Західноукраїнські землі

ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКА НАРОДНА РЕСПУБЛІКА

- **Проголошення ЗУНР**
Жовтень 1918 р. – революція в Австро-Угорській імперії.
18 жовтня 1918 р. – у Львові парламентарі Галичини і Буковини утворили **Українську Національну Рад**-вищий законодавчий орган.
8 листопада 1918 р. – утворено уряд Української держави – **Державний Секретаріат** на чолі з **Кость Левицьким**.

Австро-Угорська імперія

- Під час революції Карл I був змушений 11 листопада 1918 року зректися влади в Австрії, а 13 листопада — в Угорщині.

ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКА НАРОДНА РЕСПУБЛІКА

Ч. 230. (9799) Львів, неділя 20 жовтня (7, ст. ст.) 1918. Рік XXXIX.

<h1>ДІЛО</h1>	РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 14, 5. пав. Кабінет № 11. Тел. 2613. Адреса телеграфна: «Діло». Число телефонів 85. У редакції працює на україноц.	ПЕРЕДПЛАТА в Австро-Угорщині: щорічно . . . . . 2— К. на три місяці . . . . . 12— « на шість місяців . . . . . 20— « на рік . . . . . 30— « у Львові (без доставки): щорічно . . . . . 1— К. на три місяці . . . . . 12— « на шість місяців . . . . . 20— « на рік . . . . . 30— « в Росії: щорічно . . . . . 20— М. на рік вперед копійка за 10 с.	ЦІНА ПРОШОВИ: Рада національної автономії в Австро-Угорщині: 1 К. в місяць і 10 в рік. в Росії: 10 в рік. в Польщі: 10 в рік. в Україні: 10 в рік. в Європі: 10 в рік. в Америкі: 10 в рік. в Азії: 10 в рік. в Африці: 10 в рік. в Океанії: 10 в рік. в Антарктиці: 10 в рік. в Арктиці: 10 в рік. в Північній Америці: 10 в рік. в Південній Америці: 10 в рік. в Європі: 10 в рік. в Азії: 10 в рік. в Африці: 10 в рік. в Океанії: 10 в рік. в Антарктиці: 10 в рік. в Арктиці: 10 в рік.
---------------	---	--	--

Видане: Видавничий Союз «Діло». Головний редактор: Д-р Василь Панченко.

Проголошення Української Держави на українських областях Австрії і Угорщини.

Львів 19 жовтня 1918.

Стоячи на становищі самоозначення народів, Українська Національна Рада, як конституанта, постановляє:

I. Ціла етнографічна українська область в Австро-Угорщині -- а з окрема Східна Галичина в граничній лінії Сяну з влученням Лемківщини, північно-західна Буковина з містами Чернівці, Сторожинець і Серет та українська полуса північно-східної Угорщини -- створять одноцільну українську територію.

II. Ся українська національна територія уконституується отсим як українська держава. Постановляється поробити приготівні заходи, щоби се рішення перевести в життя.

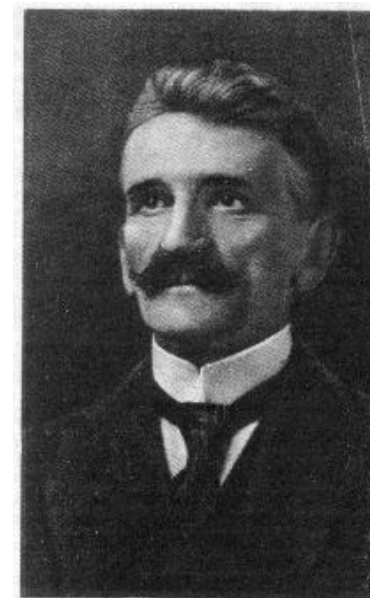
III. Визнається всі національні меншости на сій українській області -- причім Жидів признається за окрему національність -- щоб уконституувалися і негайно вислали своїх представників до Української Національної Ради в скілько-сти, відповідаючій їх числу населення.

IV. Українська Національна Рада виготовить конституцію для утвореної сям способом держави на основах: загального, рівного, тайного і безпосереднього права голосування з пропорціононим заступством, з правом національно-культурної автономії та з правом заступства при правительстві для національних меншостей.

V. Українська Національна Рада жадає, щоб зорганізована отсе в державу українська територія мала безумовно своїх заступників на мировій конференції.

VI. Теперішньому австро-угорському міністрові заграничних справ гр. Бурянови відмовляється права пересправляти іменем сеї української території.

Видане за редакціо Д-р ВАСИЛЬ ПАНЧЕНКО. Друкарня «Діло» Львів, Ринок Ч. 18.

Симон Петрушевич

13 листопада 1918
р. – проголошено
ЗУНР, президентом
якої став
Є. Петрушевич

“Листопадовий зрив”

- українське повстання, організоване **в ніч з 31 жовтня на 1 листопада 1918 року** Українською Національною Радою силами Українських січових стрільців в Королівстві Галичини, коронній землі Австро-Угорської імперії з метою встановлення влади Української Держави.

5 листопада 1918 р. – Львів розділила польсько-українська лінія фронту

22 листопада 1918 р. – Львів захоплений поляками.

Дмитро Вітовський

- український політик і військовик, сотник Легіону Українських Січових Стрільців, полковник, начальний командант УГА, Державний секретар військових справ ЗУНР.
- Організатор Листопадового зриву;
- У травні 1919 року — член делегації на мирній конференції в Парижі, яка намагалася владнати польсько-український конфлікт

- українське повстання, організоване в ніч з 31 жовтня на 1 листопада 1918 року Українською Національною Радою силами Українських січових стрільців в Королівстві Галичини і Волині, коронній землі Австро-Угорської імперії з метою встановлення влади Української Держави
- Наприкінці Першої світової війни, у 1918 році велися численні польсько-австрійські перемовини, результатом яких стала згода Австро-Угорщини на утворення польської держави, до якої мала би увійти вся Галичина. Цей сценарій ігнорував українське питання, яке вже давно визріло в Галичині.
- Приїзд Комісії до Львова був запланований на 1 листопада. НР вимагала передати владу українцям. Намісник відмовився. О 4 годині почався штурм Львова УСС. О 7-й ранку Дмитро Вітовський рапортував Костю Левицькому про зайняття Львова без жодних людських втрат. Під вечір 1 листопада наприкінці вулиці Коперніка з'явилися перші збройні вузли польських боївок.

Українська Галицька Армія (УГА)

Першій курінь шостої бригади Української Галицької Армії. 17 листопада 1919 р.

ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКА НАРОДНА РЕСПУБЛІКА

Січень 1919 р. – невдала спроба УГА оволодіти Львовом.

15-17 лютого 1919 р. – УГА здійснила другу спробу захопити Львів, проводячи **Вовчухівську операцію**.

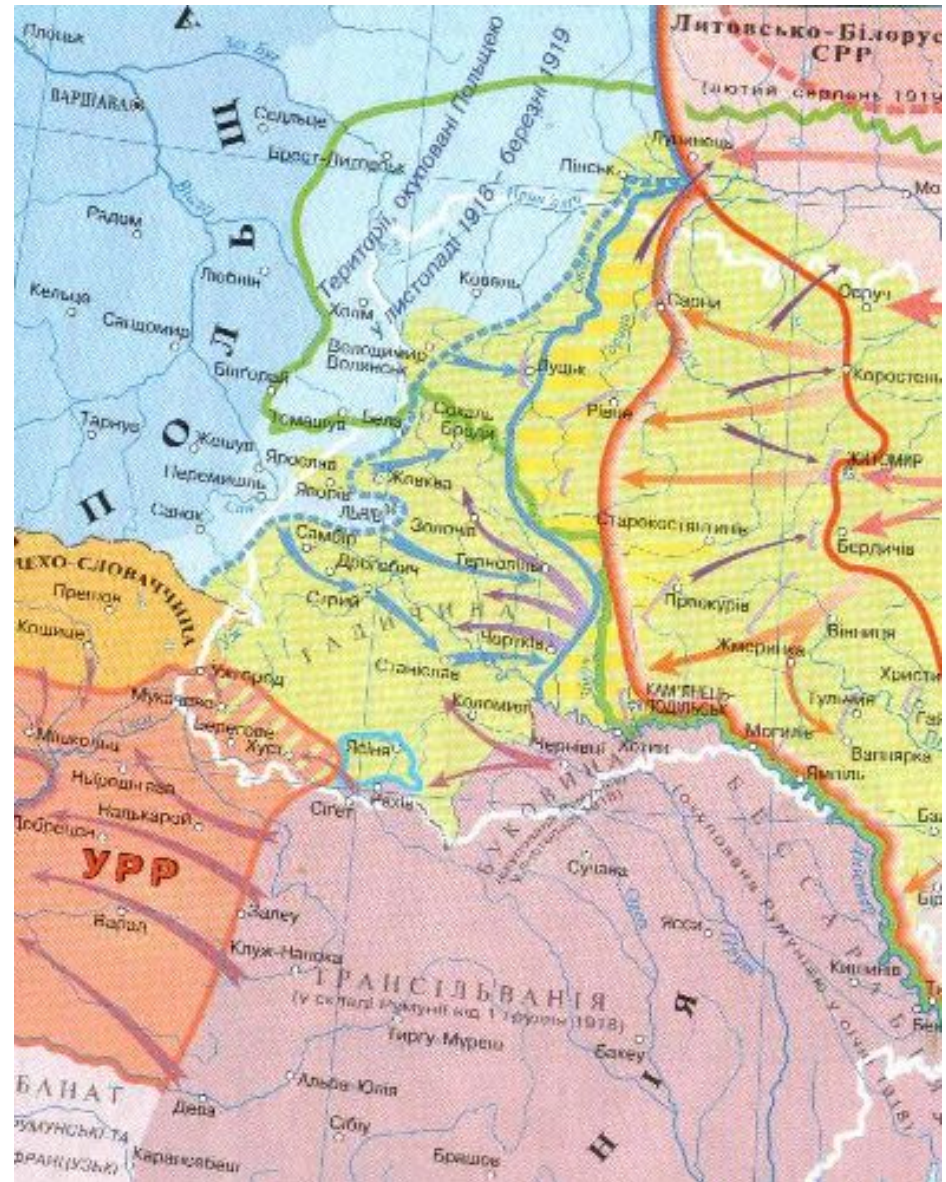
Травень 1919 р. – наступ поляків. На допомогу полякам Франція відправила **армію І. Галлера**

Червень 1919 р. – майже вся Галичина відійшла під контроль поляків.

7-28 червня 1919 р. – наступальна операція УГА (**Чортківська офензива**), яка закінчилася провалом.

Результат польсько-української війни:

поразка ЗУНР.

Армія Юзефа Галлера

- Створена у Франції із польських емігрантів Західної Європи для боротьби із більшовицькою Росією, проте була використана проти ЗУНР.
- 15 травня 1919 польський уряд направив Армію Галлера на українсько-польський фронт у Галичині й Волині, що дало змогу його військам перехопити ініціативу в боях з УГА.
- Під час Чортківської офензиви Армія Галлера зазнала значних втрат. Однак, отримавши допомогу від Антанти, війська Польщі витіснили УГА за річку Збруч.
- Налічувала 80 тис. вояків.

Паризька мирна конференція

- У січні 1919 р. на Паризьку мирну конференцію, покликану підбити підсумки світової війни, прибула об'єднана делегація УНР і ЗУНР, але при цьому посли обох держав діяли окремо. Жодна з делегацій не заручилася підтримкою держав Антанти.
- Франція зацікавлена у зміцненні Польщі на противагу Німеччині на Сході.
- Антанта прагнула створити *«стратегічну Польщу, яка охороняла б Європу від більшовиків»*,
- польська делегація прагнула переконати учасників конференції, що створення незалежної Української держави цілком в інтересах німців і австрійців, що українці охоплені пробільшовицькими настроями.
- 25 червня 1919 р. Паризька конференція надала право Польщі на тимчасову окупацію Східної Галичини з умовою надання краю автономії.

ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКА НАРОДНА РЕСПУБЛІКА

Причини поразки ЗУНР

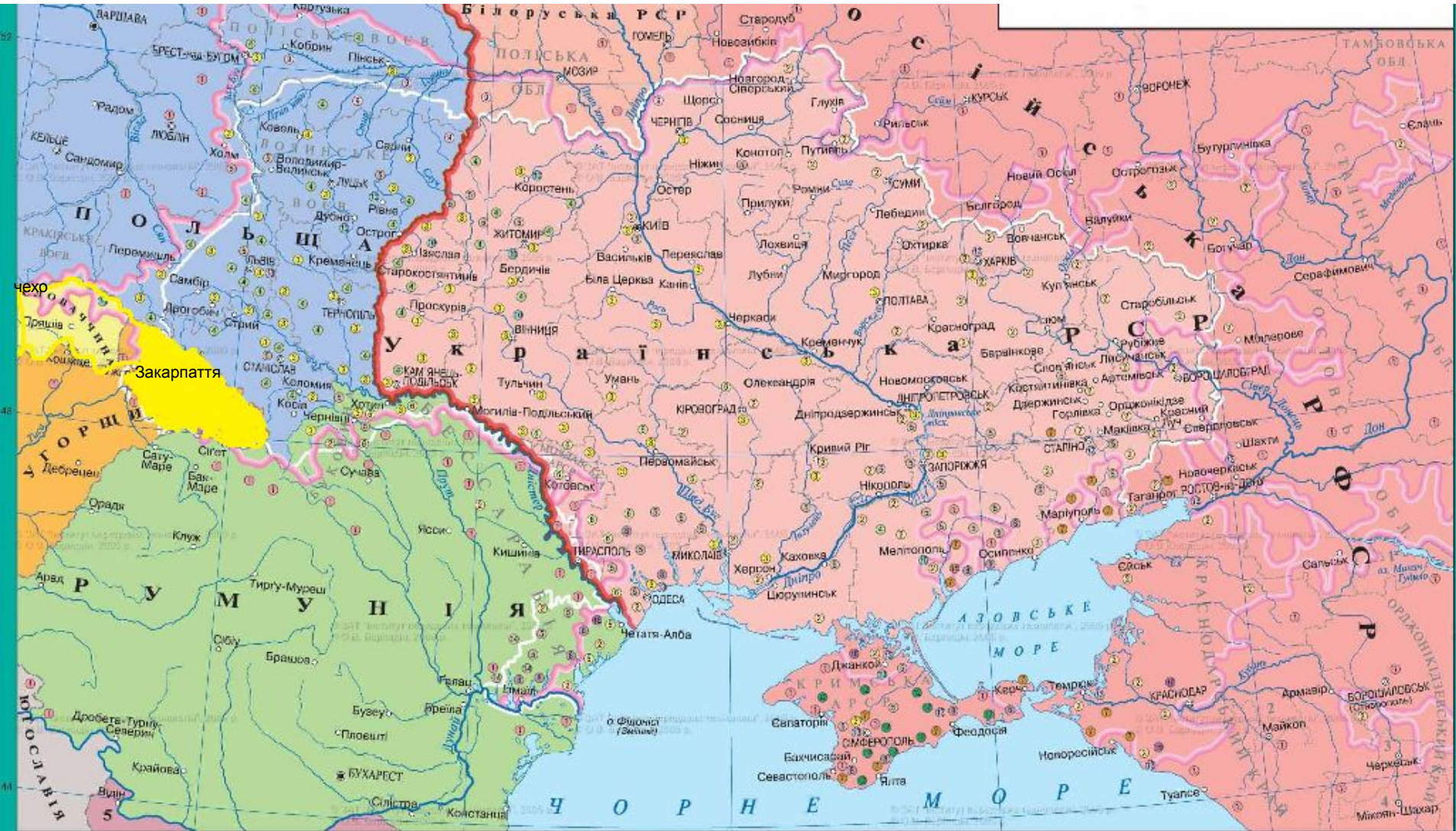
- Збройна агресія Польщі проти ЗУНР, підтримана західноєвропейськими державами.
- Міжнародне невизнання (ізоляція) ЗУНР на Паризькій мирній конференції.
- Об'єднання ЗУНР і УНР не мало результату, оскільки у сторін не було достатньо сил, щоб вистояти в тогочасних умовах.
- Радянський фактор: поразки, завдані УНР російсько-більшовицькою Червоною Армією потягли за собою і поразки УГА на польському та інших фронтах.

Поглинання Північної Буковини, Бессарабії та Закарпаття іноземними державами

**1919 р. – Чехословаччині було передано
Закарпаття за Сен-Жерменським мирним
договором,
а Північну Буковину – Румунії за Сен-
Жерменським мирним договором.**

**1920 р. – за Бессарабським протоколом було
визнано й приєднання до Румунії
Бессарабії.**

Українські землі після I світової війни

Підсумки Української революції

Українська Центральна Рада	4 березня 1917 р.-28 квітня 1918 р.
Перший прихід більшовиків	25 грудня 1917- 3 березня 1918 р
Гетьманат П. Скоропадського	29 квітня-14 грудня 1918 р.
Директорія УНР	19 грудня 1918 р.- 10 листопада 1920 р.
ЗУНР	13 листопада 1918 р-червень 1919 р.
Другий прихід більшовиків	5-6 лютого 1919 р.-
Денікінські білогвардійські війська в Україні	30 серпня 1919 р.-
Третій прихід більшовиків	11 жовтня 1919 р.-
Польські війська в Україні	6 травня 1920 р.-
Четвертий прихід більшовиків	18 березня 1921 р.-

Причини поразки Української революції

- відсутність єдності усіх політичних сил в Україні;
- надмірне захоплення частини українських політиків соціалістичними ідеями, віра у союз з більшовиками;
- неспроможність створити ефективну підконтрольну центральній владі армію;
- відсутність досвіду державотворення;
- неефективна соціально-економічна політика.

Несприятлива міжнародна обстановка:

- країни-переможці не підтримали ідею створення незалежної України;
- у втомленої I світовою війною і революціями Європи не вистачило сил для боротьби з більшовиками.

Історичне значення національно-визвольних змагань українського народу на початку ХХ ст.

- І.Лисяк-Рудницький: *"Нема сорому в тому, щоб бути переможеним у боротьбі за свободу. Навпаки, така поразка може стати джерелом духовної обнови, що з нього черпатимуть силу наступні покоління, продовжники цієї самої боротьби на новому історичному етапі".*

Історичне значення національно-визвольних змагань українського народу на початку ХХ ст.

- Історичне значення визвольних змагань 1917–1920 рр. полягає в тому, що було збережено й поглиблено процес українського державотворення, який бере початок від часів Київської Русі.
- Заснування УНР і ЗУНР були важливими кроками у історичному просуванні українського народу на шляху до державної незалежності.
- Було задекларовано і втілено в життя гасло створення *Соборної Української держави*.
- Українці знову нагадали всьому світові про себе як про окрему націю, що має повне право на власну державу.
- **Досвід ЗУНР і УНР підтвердив, що здобути і відстояти незалежну національну державу можливо тільки при єдності усіх соціальних верств і політичних сил нації.**

Єднаймося,
у єдності - наша
сила